

Oponentský posudek na diplomovou práci

Oponentský posudek byl vypracován na diplomovou práci **Bc. Denisy Bohoňkové** na téma „*Meditační praxe v tibetském buddhismu. Komparace vybraných škol v ČR se zaměřením na meditační zkušenosti*“.

Ve své magisterské diplomové práci studentka prokázala schopnost samostatně zpracovat zvolené téma. Teoretická část magisterské diplomové práce byla vytvořena s využitím určitého množství informačních zdrojů s důrazem na nejnovější publikace v oboru. Zajímá mne, zda se studentka setkala s odbornou produkcí doc. Luboše Bělky z Ústavu religionistiky Filosofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně a s texty PhDr. Zuzany Ondomišiové. Jak studentka hodnotí současnou českou odbornou produkci, která se vztahuje k tématu diplomové práce? Diplomová práce se sice zaměřuje na komparaci vybraných škol v České republice, ale jistě musí reflektovat i obecnou stránku meditační praxe v tibetském buddhismu, která není přímo spojena s konkrétními specifiky naší země. Je zde nějaké obecné téma, které není ještě pokryto českými texty a je tedy potřeba věnovat pozornost zahraniční produkci (například při zpracování oddílu 1.3 *Školy tibetského buddhismu* s. 18-30 vychází podstatná část informací jen z POWERS. *Úvod do tibetského buddhismu*. Podobně je to u 3.6.1.1 *Mandaly*, s. 67-69)? Praktická část je kompatibilní s teoretickými výstupy z práce a je základem pro naplnění stanovených cílů.

S ohledem na to, že rozsah magisterské diplomové práce by se měl pohybovat mezi 70 a 90 stranami textu, předložená práce tuto povinnost splňuje. Z hlediska formální úrovně práce je potřeba zmínit grafickou úroveň předloženého textu. Studentka se snažila během zpracovávání zamezit překlápáním ve výsledném textu, což podtrhuje celkový pozitivní dojem z práce. Formální požadavky na práci se řídí Metodickou pomůckou ke zpracování závěrečných prací na TF JU a Opatřením děkana ke zpracování bakalářských a diplomových prací na TF JU. S ohledem na smysluplnost členění na kapitoly a celkovou přehlednost byla práce dostatečně zvládnuta. Doporučil bych členění práce udržet pouze na třech základních úrovních (čtvrtá úroveň v případě 3.2.1.1 *Čtyři cvičení vedoucí k satipattháně* ve vztahu k třetí úrovni 3.2.1 *Satipatthána* není funkční). Bylo potřeba oddíl 3.4 *Přechod z meditace klidu do meditace vhledu* (s ohledem na jeho krátkost) ponechat jako samostatný na úrovni podkapitoly? Struktura s. 61 je tvořena souborem velice krátkých odstavců, což nepovažuji za vhodné řešení. Práce se v tomto bodě stává výčtem konkrétních skutečností a připomíná již seznam. Za zmínku jistě stojí i obrazová příloha, která čtenáři vhodně doplní informace získané v textu. Nalezneme zde mapu Tibetu, vyobrazení klíčových postav, linie Karpamů, Dalajlámů a Pančhenlámů, fotografie prostor určených k meditacím a dalším náboženským shromážděním jednotlivých společenství, příklady prezentace skupin ve formě informačních letáků v neposlední řadě i otázky používané v rozhovorech s respondenty. Zdroje fotografií a dalších vyobrazení jsou dostatečně doloženy.

Vypracování poznámek pod čarou se řídí Metodickou pomůckou ke zpracování závěrečných prací na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a je dostatečné. Pokud sledujeme jazykovou stránku práce, pak stylistická vyspělost a gramatická úroveň splňuje požadavky kladené na tento druh textu. Text je v některých částech poněkud neobratný, ale stále ještě nevybočuje z měřítek srovnatelných diplomových prací na TF JU (např. „*Když jsem přemýšlela, které téma bych chtěla rozvinout v diplomové práci, zaujalo mě právě téma meditace, meditační praxe a to, jak se zkušenost z meditační praxe projevuje v každodenním životě.*“ s. 7, „*Toto pronikání začalo v období od 3. století př. n. l. V 7. století n. l. se tyto skupiny dostaly až do Nepálu severozápadní Indie. Během tohoto osidlování tibetských klanů docházelo k rasovému míšení a tím se pozvolna utvářel jejich charakter*“ s. 11; „*Soustředil se hlavně na reformu klášterního systému a zdůrazňoval vztah učitele a žáka. Atiša své úsilí také soustředil na ...*“ s. 14-15 atd.).

Co se týče obsahové stránky, tak cíle práce byly formulovány jasně („*Hlavním cílem mé diplomové práce je snaha odpovědět na otázku, zda se dají nalézt nějaké společné znaky v tom, jak praktikující prožívají meditační zkušenost v každodenním životě. Otázky jsou zaměřeny i na to, jak se praktikující s tibetským buddhismem seznámil a co pro něj znamená, jaký význam či smysl v něm objevuje, jak je jeho každodenní život ovlivněn vzhledem k meditaci. Zajímavou otázkou také je, zda se dá*

u odpovědí praktikujících nalézt nějaká odlišnost, a to vzhledem k délce jejich praxe“ s. 7-8) a metodika zpracování je vhodně zvolena (viz s. 8). Dále vidím několik témat k diskuzi:

1. V úvodu na s. 7 čteme „Cesta probuzení neboli nirvána je to hlavní, čeho se člověk věnující se buddhismu snaží dosáhnout.“ Lze charakterizovat pojem nirvána jako cesta probuzení? Na s. 65 autorka píše „Pojem „nirvána“ znamená doslova „vyvanutí“ či „vyhasnutí“. Je to stav ... To, ovšem neznamená, že dosažením tohoto stavu končí meditační praxe. Podle buddhistického učení má samotný stav nirvány několik úrovní a probuzený adept proto dále pokračuje v meditační praxi“.
2. Na s. 11 čteme „Slovo buddhista znamená „zasvěcenec““. I k tomuto se vztahuje bibliografický odkaz v poznámce pod čarou č. 1? Je možné výraz zasvěcenec použít obecně pro vyznavače buddhismu?
3. Na s. 12 čteme „Svět Tibeťanů byl, pokud se přidržíme poznatků z pramenů, rozdělen do tří sfér.“ Jaké prameny má autorka na mysli?
4. Na s. 13 čteme „...Avalókitéšvary (Buddhy soucitu)“ a dále „inkarnace ženského buddhy Táry.“ Jaké přesné postavení mají tato bytosti v systému tibetského buddhismu? Na s. 69 totiž čteme „bódhisattvy soucitu Avalókitéšvary“.
5. A s. 29 čteme: „Jeho příchod prý prorokoval i Padmasambhava.“ Lze s ohledem na vnitřní souvislosti buddhismus zvolit nějaké vhodnější sloveso než je „prorokoval“?
6. Nejsou nějaké další informační zdroje o Meditační skupině Shambhala v České republice?
7. Jak lze srovnat zájem o tibetskou kulturu například u členů Občanské sdružení Lungta s meditační praxí například u stoupenců Buddhismu Diamantové cesty? Jsou to kvalitativně souměřitelné přístupy (filosofie, náboženství, kultura ...).
8. Na s. 47 čteme „Gautama, který jako první dosáhl samma sambódhi a stal se světu znám jako Buddha Šákjamuni, ...“ Z pohledu tibetského buddhismu se v historii před Šákjamunim neobjevila žádná srovnatelná bytost, která tohoto dosáhla?
9. Předpokládala autorka, že respondenti se budou věnovat meditaci až později po prvotním seznámení se s konkrétní naukou? Jak si tedy vysvětlit použití otázek „Jak dlouho už se tibetskému buddhismu věnujete“ a „Jak dlouho už se účastníte meditaci“ v rozhovoru? Odpovědi se zde obvykle pravidelně opakují (na druhou stranu srov. rozhovor pan V., 22 let, student VŠ, s. 92).
10. V Závěru na s. 101 „V průběhu meditace jsem však cítila, že mě má mysl řídila, ovládala a měla nade mnou převahu.“ Jakým způsobem došla studentka k tomuto přesnému popisu svého stavu? Používá konkrétní výrazy s ohledem na vlastní prožitek, interpretaci ostatních meditujících („Podle délce praktikujících je tento pocit zcela běžný“), nebo vychází z pojmů z odborné literatury?

Diplomovou práci **Bc. Denisy Bohoňkové** na téma „Meditační praxe v tibetském buddhismu. Komparace vybraných škol v ČR se zaměřením na meditační zkušenosti“ doporučuji k obhajobě před zkušební komisí a navrhuji hodnotit známkou **výborně**.

V Českých Budějovicích 4. 5. 2011

Mgr. Martin Klapetek, PhD.

Katedra filosofie a religionistiky
Teologická fakulta Jihočeské univerzity v ČB